

ارزیابی اثرات سطوح مختلف گیاه دارویی کاسنی بر عملکرد و کیفیت لاشه در جوجه های گوشتی

مهدی فیضی، علی رضا صفامهر و علی نوبخت

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد مراغه

چکیده

این آزمایش جهت ارزیابی اثرات استفاده از سطوح مختلف گیاه دارویی کاسنی بر عملکرد و کیفیت لاشه در جوجه های گوشتی انجام گردید. در این آزمایش تعداد ۳۰۰ قطعه جوجه ی گوشتی سویه ی راس- ۳۰۸ در قالب طرح کاملاً تصادفی با ۵ تیمار و ۳ تکرار (هر تکرار دارای ۲۰ قطعه جوجه) از سن ۱ تا ۴۲ روزگی مورد آزمایش قرار گرفتند. گروه های آزمایشی شامل ۱) شاهد (بدون استفاده از گیاه دارویی کاسنی و ۲) کاسنی ۰/۵ حاوی ۰/۵ درصد گیاه دارویی کاسنی ۳) حاوی ۱در صد گیاه دارویی کاسنی ۴) حاوی ۱/۵ درصد گیاه دارویی کاسنی و ۵) حاوی ۲درصد گیاه دارویی کاسنی بودند. نتایج حاصله نشان داد که استفاده از سطوح مختلف گیاه دارویی کاسنی دارای اثرات معنی داری بر عملکرد و صفات لاشه ی جوجه های گوشتی می باشد ($P < 0/05$). بر این اساس، بالاترین مقدار افزایش وزن روزانه (۴۱/۳۵ گرم) در گروه آزمایشی ۲، بهترین ضریب تبدیل غذایی (۱/۸۰) و کمترین درصد چربی لاشه (۲/۷۳) در گروه آزمایشی ۳، در حالی که بالاترین درصد سینه (۳۶/۴۵) در گروه شاهد حاصل گردیدند. نتیجه گیری می شود که در جوجه های گوشتی استفاده ۱ درصدی از گیاه دارویی کاسنی در جیره های غذایی اثرات بهتری در بهبود عملکرد و صفات لاشه دارد.

واژگان کلیدی: جوجه ی گوشتی، کیفیت لاشه، گیاه دارویی کاسنی، عملکرد

مقدمه

امروزه عرضه ی آندسته از تولیدات طیور به بازار مصرف که در مراحل مختلف تولید و عمل آوری آنها از مواد شیمیایی استفاده نشده و در عین حال با موادی که دارای منشاء آلی و ماهیت طبیعی باشند، غنی گردند، مورد پذیرش بازارهای مصرف بوده و عرضه ی این نوع محصولات، علی رغم داشتن قیمت بالا نسبت به تولیدات مشابه، با استقبال زیادی از طرف مصرف کنندگان مواجه شده است که بخشی از این استقبال گسترده مربوط به اثرات سوء ناشی از کاربرد آنتی بیوتیک ها و سایر داروها و محرک های رشد با منشاء شیمیایی در فعالیت های معمول پرورش طیور می باشد (۱). از جمله مزایای استفاده از گیاهان دارویی می توان به ساده بودن کاربرد و نداشتن اثرات جانبی سوء بر عملکرد حیوانات و نیز باقی نماندن بقایای مضر در فرآورده های تولیدی اشاره نمود. در ضمن، با استفاده از این نوع فرآورده های گیاهی، می توان از مزایای مختلف آنها از جمله خواص درمانی شان در مصرف کنندگان سود برد. آلچیک و همکاران (۲۰۰۳) اثرات مثبت استفاده از ترکیبات روغنی تعدادی از گیاهان وحشی روئیده شده در ترکیه بر عملکرد جوجه های گوشتی را گزارش نمودند. هراندز و همکاران (۲۰۰۴) نشان دادند که استفاده از عصاره های گیاهان درمنه، آویشن و رزماری باعث رشد سریع تر، بهبود هضم روده ای، قابلیت هضم نشاسته و قابلیت استفاده از ماده ی خشک جیره های غذایی در جوجه های گوشتی می گردد. گارسیا و همکاران (۲۰۰۶) نیز اثرات مثبت مخلوط روغنی استخراجی از چند گیاه دارویی بر بهبود ضریب تبدیلی غذایی در جوجه های گوشتی را مورد تأکید قرار داده اند. میر احمدی و همکاران (۲۰۱۰) گزارش نمودند که استفاده از سطوح مختلف گیاه دارویی گزنه دارای اثرات مثبتی بر عملکرد و کیفیت لاشه ی جوجه های گوشتی می باشد.

گیاه دارویی کاسنی از جمله گیاهانی است که در طب سنتی دارای موارد مصرف متعدد می باشد و احتمالاً می تواند اثرات مثبتی نیز در طیور داشته باشد. لذا آزمایش حاضر جهت ارزیابی اثرات سطوح مختلف گیاه دارویی کاسنی بر عملکرد و صفات لاشه ی جوجه های گوشتی انجام گردید.

مواد و روش ها

در این آزمایش تعداد ۳۰۰ قطعه جوجه ی گوشتی سویه ی راس- ۳۰۸ در قالب طرح کاملاً تصادفی با ۵ تیمار و ۳ تکرار (هر تکرار دارای ۲۰ قطعه جوجه) از سن ۱ تا ۴۲ روزگی مورد آزمایش قرار گرفتند. گروه های آزمایشی شامل ۱) شاهد (بدون استفاده از گیاه دارویی کاسنی ۲) حاوی ۰/۵ درصد گیاه دارویی کاسنی ۳) حاوی ۱در صد گیاه دارویی کاسنی ۴) حاوی ۱/۵در صد گیاه دارویی کاسنی و ۵) حاوی ۲درصد گیاه دارویی کاسنی بودند. جیره های آزمایشی بر پایه ی ذرت و کنجاله ی سویا بودند که با توجه به احتیاجات مواد مغذی توصیه شده توسط NRC (1994) برای دو دوره ی آغازین و رشد تنظیم گردیدند. به غیر از تیمار شاهد که از جیره ی پایه تغذیه شدند، ۴ تیمار باقیمانده هر کدام به ترتیب سطوح ۰/۵، ۱، ۱/۵ و ۲ در صد گیاه دارویی کاسنی را دریافت نمودند. میزان خوراک مصرفی، افزایش وزن به صورت هفتگی مورد اندازه گیری قرار گرفتند و در انتهای دوره ی آزمایشی از هر تکرار ۲ قطعه جوجه (یکی نر و دیگری ماده) انتخاب و پس از ۱۰ ساعت گرسنگی، وزن کشتی و کشتار شدند و صفات لاشه اعم از وزن لاشه، در صد لاشه، در صد ران، سینه، جگر، چربی بطنی محاسبه گردیدند. داده های حاصل به کمک نرم افزار SAS آنالیز و میانگین ها با آزمون دانکن مقایسه شدند.

نتایج

نتایج حاصل از اثرات سطوح مختلف گیاه دارویی کاسنی بر عملکرد جوجه های گوشتی در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱- اثرات سطوح مختلف گیاه دارویی کاسنی بر عملکرد جوجه های گوشتی

تیمار	خوراک مصرفی (گرم)	افزایش وزن (گرم)	ضریب تبدیل
۱	۷۲/۰۴	۳۷/۶۶ ^b	۱/۹۱ ^a
۲	۷۶/۲۹	۴۱/۳۵ ^a	۱/۸۵ ^{ab}
۳	۷۰/۰۲	۳۹/۰۶ ^{ab}	۱/۸۰ ^b
۴	۶۹/۶۰	۳۷/۷۸ ^b	۱/۸۵ ^{ab}
۵	۷۲/۴۱	۳۸/۴۸ ^{ab}	۱/۸۸ ^{ab}
SEM	۲/۰۸	۱/۰۴	۰/۰۳

a-b: در هرستون اعداد دارای حروف متفاوت از لحاظ آماری اختلاف معنی دار دارند ($P < 0/05$).

تأثیر گیاه دارویی کاسنی بر روی خوراک مصرفی معنی دار نبود ولی از لحاظ عددی بیشترین مقدار خوراک مصرفی (۷۶/۲۹۳ گرم) مربوط به تیمار ۲ بود. اثر تیمارهای آزمایشی بر میزان افزایش وزن روزانه و ضریب تبدیل غذایی معنی دار بود ($P < 0/05$). به طوری که بیشترین میزان افزایش وزن روزانه (۴۱/۳۵ گرم) مربوط به تیمار ۲ و کمترین آن (۳۷/۶۶ گرم) مربوط به تیمار شاهد بود. بهترین ضریب تبدیل (۱/۸۰) در گروه آزمایشی ۳ بود در حالی که بالاترین آن (۱/۹۱) در تیمار ۱ (بدون استفاده از گیاه دارویی کاسنی) مشاهده گردید. اثرات سطوح مختلف گیاه دارویی کاسنی بر صفات لاشه ی جوجه های گوشتی در جدول ۲ بیان شده است.

جدول ۲- اثر سطوح مختلف گیاه دارویی کاسنی بر کیفیت لاشه‌ی جوجه‌های گوشتی

SEM	۵	۴	۳	۲	۱	صفات مورد مطالعه (%)
۱/۱۶	۷۲/۶۲	۷۱/۷	۷۱/۷۶	۷۱/۱۹	۷۲/۱۲	لاشه
۰/۴۴	۳/۲۳ ^{ab}	۳/۳۵ ^{ab}	۲/۷۳ ^b	۳/۹۵ ^{ab}	۴/۳۴ ^a	چربی بطنی
۰/۱۴	۲/۶۷	۲/۹۶	۲/۶۶	۳/۰۱	۲/۹۲	سنگدان
۰/۶۱	۶/۰۷	۶/۷۸	۶	۶/۲۸	۶/۳۰	دستگاه گوارش
۰/۷۶	۳۳/۱۹ ^b	۳۳/۳۵ ^b	۳۴/۱۶ ^{ab}	۳۴/۱۶ ^{ab}	۳۶/۴۵ ^a	سینه
۰/۹۵	۲۵/۳۱	۲۶/۶۶	۲۵/۲۴	۲۴/۷۴	۲۶/۴۵	ران
۰/۱۸	۳/۱۷	۳/۱۱	۳/۲۶	۳/۱۴	۳/۰۹	جگر

a-b: در هرستون اعداد دارای حروف متفاوت از لحاظ آماری اختلاف معنی دار دارند ($P < 0.05$).

استفاده از سطوح مختلف گیاه دارویی کاسنی دارای اثرات معنی داری بر کیفیت لاشه‌ی جوجه‌های گوشتی می‌باشد ($P < 0.05$). بر این اساس، کمترین درصد چربی بطنی (۲/۷۳) در گروه آزمایشی ۳ و بالاترین درصد لاشه (۳۶/۴۵) در گروه شاهد حاصل گردید. در عین حال از لحاظ آماری تفاوت معنی داری در این خصوص بین گروه شاهد و گروه‌های آزمایشی ۲ و ۳ مشاهده نگردید.

بحث

بهبود عملکرد و کاهش درصد چربی بطنی در استفاده از گیاه دارویی کاسنی می‌تواند به علل مختلفی از قبیل اثرات این گیاه در افزایش تحریر و ترشح شیرابه‌های گوارشی از اندام‌های نظیر لوزالمعده، روده‌ی کوچک و ...، خاصیت میکروب کشی آن بوده باشد که با ترشح بیشتر آنزیم‌ها و سایر شیرابه‌های گوارشی باعث هضم و جذب بهتر مواد مغذی می‌شوند. از جمله معایب میکروب‌های مضر در دستگاه گوارش فعالیت‌های مربوط به تجزیه‌ی اسیدهای آمینه و تولید آمونیاک می‌باشد که موجب کاهش مقادیر جذب شده از اسیدهای آمینه می‌شوند. که خواص موجود در گیاهان دارویی می‌تواند بر عملکرد و کیفیت لاشه اثرات مناسب داشته باشند. بهبود عملکرد و کیفیت لاشه در استفاده از سطوح مختلف گیاه گزنه را میراحمدی و همکاران (۱۳۸۹) نیز گزارش نموده بودند.

منابع

۱- میراحمدی، م، صفامهر، ع. ر و نوبخت، ع. ۱۳۸۹. بررسی اثرات سطوح مختلف گیاه دارویی گزنه بر عملکرد و صفات لاشه‌ی جوجه‌های گوشتی. مجموعه مقالات چهارمین کنگره علوم دامی.

2. Alcicek, A., M. Bozkurt., and M. Cabuk. 2003. The effect of an essential oil combination derived from selected herbs growing wild in turkey on broiler performance. South African Journal of Animal Science. 33 (2): 89-94.

- Garcia, V. P., F. Catala-Gregori, M. Hernandez, D. Megras., and J. Madrid. 2006. Effect of formic acid and plant extracts on growth, nutrient digestibility, intestine mucosa morphology, and meat yield of broilers. *Journal of Applied Poultry Research*. 16: 555- 562.
- Herandez, F., J. Madrir., and V. Garcia. 2004. Influence of two plant extracts on broiler performance, digestibility and digestive organ size. *Poultry Science*. 83: 169- 174.

Investigation the effects of using different levels artichoke (*Cynara scolymus*) medicinal plant on performance, carcass quality

Fayzi, M., Safamehr, AR and Nobakht, A

Islamic Azad University- Maragheh Branch

Abstract:

This experiment was conducted to evaluate the effects using different levels of artichoke (*Cynara scolymus*) medicinal plant on performance and carcass traits of broilers. This experiment was conducted in a completely randomized design with 300 of broiler (Ross-308) in 5 treatment and 3 replicate (with 15 hen in each replicate) from 1 to 42 days and included: 1) control group without using any medicinal plants, in 2 until 5 treatments the level of artichoke were 0.05, 1, 1.5 and 2 percent. The results showed that the using of different levels of artichoke medicinal plant have significantly effects on performance, and carcass traits of broilers ($P < 0.05$). The highest amount of daily weight gain (41.35 g), was observed in 2 experimental group, whereas the lowest feed conversion (1.80) and the lowest percent of abdominal fat (2.73) were observed in 3 experimental group. The overall results showed that the using 1% of artichoke (*Cynara scolymus*) medicinal plant has positive effects on performance and carcass traits of broilers.

Keywords: Artichoke, Broilers, Carcass traits, Performance